

Actieplan pabo's - concept

Naar een toekomstbestendig en inclusiever
toelatings- en toetsingsbeleid

LOBO

November 2021

Vereniging Hogescholen

1. Inleiding

De leraar is van onschatbare waarde als het gaat ¹ over het onderwijs aan en de vorming van kinderen in het basisonderwijs. Die waarde zit onder andere in het bieden van gelijke kansen aan alle leerlingen, het afstemmen van onderwijs op maat van het kind en de voorbereiding van leerlingen op hun rol in de maatschappij en de samenleving. Dit alles vraagt veel van de (aankomende) leerkracht.

Niet alleen aan kennis, maar juist ook aan vaardigheden en attitude. Het leraarschap is een ambacht en een kunst.² Aan het vormgeven van de opleiding tot dat leraarschap wordt door de pabo's, in nauwe samenwerking met basisscholen en besturen, onverminderd gewerkt.

Dit vraagt veel van de pabo's. Om adequaat in te spelen op de diversiteit aan instroom, zijn tal van varianten door pabo's ontwikkeld. Hiermee wordt studenten zoveel mogelijk onderwijs en begeleiding op maat te geboden. Hierbij is niet alleen sprake van een voltijdroute, maar ook een deeltijdroute, een route versneld voor de klas, een academische route en een route zijnstroomroute. En binnen die routes zijn keuzes mogelijk. Zo zijn er legio onderwijs- en opleidingsvarianten die opleiden voor het beroep van leraar basisonderwijs. Mede om hier wat meer afstemming in aan te brengen is door de Vereniging Hogescholen, de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten en de minister van OCW het zogenaamde Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen gesloten.³

In dat akkoord zijn afspraken gemaakt om het onderwijs aan studenten meer flexibel en vraaggericht in te richten. De verwachting is dat hiermee de lerarenopleiding voor aankomende studenten toegankelijker en aantrekkelijker wordt en dat het gemakkelijker wordt voor leraren om zich te blijven scholen.

Om studenten goed op te leiden en leraren gericht te professionaliseren is een goede samenwerking tussen de pabo's en basisscholen van groot belang. Deze samenwerking heeft een stevige impuls gekregen in het Samen Opleiden en Professionaliseren.⁴ De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opleiden, begeleiden en scholen van (aanstaande) leerkrachten zorgt ervoor dat studenten nog beter op de complexe onderwijspraktijk worden voorbereid. Bovendien draagt de juiste begeleiding en ondersteuning eraan bij dat startende leerkrachten voor het beroep van leraar behouden blijven. Daarbij speelt de verdere professionalisering van leraren door middel van gerichte bij- en nascholing een belangrijke rol. Ook in onderzoek wordt steeds meer gezamenlijk opgetrokken met scholen en besturen. Hierbij staat het onderzoek niet alleen ten dienste van de praktijk, maar zijn collega's uit de onderwijs- en opleidingspraktijk van meet af betrokken bij het formuleren van onderzoeksvragen, het opstellen van het onderzoeksplan en het participeren in het onderzoek in bijvoorbeeld leerwerkgemeenschappen.

De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in de verdere verbetering van de kwaliteit van het onderwijs binnen de pabo's. Niet alleen is het basale kennisniveau vastgelegd in diverse kennisbases, maar is er ook sprake van borging door de inzet van landelijke kennistoetsen en de organisatie van landelijke peerreview. Deze investering blijkt lonend. Na een aanvankelijke dip bij de invoering van de toelatingstoetsen, is de

¹ Biesta (2021). De terugkeer van het lesgeven; zie ook: Biesta (2020). Het prachtige risico van onderwijs.

² Voorzittersverslag Commissie Zevenbergen (2021). Hoge lat, lagere drempels, bijlage met gemeenschappelijke kernmerken leraarsberoep.

³ VH en VSNU (2020). Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen.

⁴ Regioplan (2021). Zij-instroom po, vo en mbo.

instroom in de pabo de afgelopen jaren sterk toegenomen. Niet alleen in de voltijd- en deeltijdopleiding, maar ook in de route zijinstroom. Naast de gestegen instroom is de uitval van studenten tijdens het eerste jaar van de studie teruggedrongen.⁵ Hierbij heeft de selectie voor de poort van de opleidingen mogelijk een rol gespeeld. De succesvolle start van de educatieve Associate Degree-opleidingen verdient hierbij aparte vermelding.

Mede vanwege de 'versoepelde instroom' van scholieren op basis van de coronamaatregelen was de stijging bij de instroom in studiejaar 2020-2021 sterk. De voorlopige instroomcijfers van de pabo's laten voor de aanmelding voor het studiejaar 2021-2022 echter een daling zien. Een beeld dat zich voor alle sectoren van het hbo aftekent. De instroomcijfers van de pabo stabiliseren zich nu weer op de trend die voor corona was ingezet. In combinatie met het verder oplopend lerarentekort leidde de daling van de voorlopige instroomcijfers tot berichtgeving in de media over onvervulde vacatures, samengevoegde klassen en overvraagde leraren enerzijds en het 'opwerpen van drempels voor talenten' anderzijds. Zaken die niet alleen van invloed kunnen zijn op de kwaliteit van onderwijs, maar ook een negatieve uitstraling kunnen hebben op het mooie beroep van leraar en de opleiding tot dat beroep.

De pabo's spelen een bescheiden rol bij het oplossen van de complexe problematiek van het lerarentekort. Het verhogen van de aantrekkelijkheid van het beroep en het beroepsperspectief zijn vermoedelijk meer bepalend. Pabo's zien hun rol vooral binnen de context van wat ze als hun maatschappelijke opdracht zien, namelijk het wekken van belangstelling voor het prachtige beroep van leraar enerzijds en het bieden van ruim baan aan studenten die tot leraar basisonderwijs opgeleid of omgeschoold willen en kunnen worden anderzijds. Het behoud van kwaliteit staat hierbij echter wel centraal. Vanuit deze maatschappelijke opdracht zijn actiepunten geformuleerd in onderliggend plan.

2. Toetsing

Er is veel te doen over toetsing in het onderwijs. Denk bijvoorbeeld aan de discussie over de al dan niet bewezen waarde van de CITO-eindtoets⁶ en de inmiddels afgeschafte kleutertoetsen op de basisschool⁷. Maar denk ook aan de Staat van het Onderwijs waarin de Inspectie signaleert dat opgedane kennis en vaardigheden in het primair onderwijs onvoldoende beklijven in het voortgezet onderwijs.⁸ Er is onderzoek gedaan naar selectie voor de poort⁹ en niet te vergeten de langlopende discussies omtrent nut en noodzaak van de toelatingstoetsen voor de pabo.¹⁰

De handschoen van opnieuw doordenken van toetsing is door diverse lectoraten binnen het hoger onderwijs opgepakt. Zo wordt het (onderzoeks-) thema 'toetsing' op

⁵ ResearchNed (2019), Evaluatie vooropleidingseisen pabo.

⁶ CPB (2020). De waarde van eindtoetsen in het primair onderwijs, CPB policy brief; Inspectie van het Onderwijs (2018). Kansen(on)gelijkheid bij de overgangen PO-VO. Bevindingen en bevorderende en belemmerende factoren; Inspectie van het Onderwijs (2021). Staat van het Onderwijs (2); zie ook Swart, Visser, Zumbuehl en Van den Berge (2020). Schrappen eindtoets groep 8 kan ongelijkheid vergroten.

⁷ Frans (2019). A captivating snapshot of standardized testing in early childhood: on the stability and utility of the Cito preschool/kindergarten tests; www.didactiefonline.nl/artiekl/alternatief-voor-de-kleutertoets, geraadpleegd op 28-10-2021; zie ook: www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2018/07/06/geen-toetsen-voor-kleuters geraadpleegd op 28-10-2021

⁸ Inspectie van het Onderwijs (2021). Staat van het onderwijs.

⁹ Inspectie van het Onderwijs (2015). Selectie en toegankelijkheid van het hoger onderwijs; www.scienceguide.nl/2017/07/selectie-aan-de-poort-sluit-groepen-uit.

¹⁰ CPB (2019), Het effect van bijzondere nadere vooropleidingseisen op de pabo, CPB notitie; ResearchNed (2019). Evaluatie vooropleidingseisen pabo.

meerdere plaatsen systematisch onderzocht. Er wordt onder meer aandacht besteed aan de samenhang tussen het ontwerpen van onderwijs en onderwijsprogramma's, de rol van toetsing en het opleidingscurriculum.¹¹ Op een andere plaats wordt onderzoek gedaan naar formatief handelen en programmatisch evalueren. Hierbij staat het leerproces van de student centraal, in relatie tot de complexe beroepspraktijk.¹²

Ook wordt door onderzoekers de relatie tussen toetsing, eigenaarschap en inclusie verder in kaart gebracht¹³ en uitgewerkt en is onderzoek gedaan naar de wenselijkheid van selectie voor de poort.¹⁴ Tenslotte zijn op basis van onderzoek naar het bindend studieadvies vragen ontstaan over de hantering ervan binnen opleidingen.¹⁵ Het zou studenten, zeker in dit tijdsgewricht, te veel belasten en onder druk zetten. De minister van OCW heeft zich hier in een Kamerbrief over uitgesproken en in het verlengde ervan melding gemaakt van de zogenaamde 'doorstroomnorm' die bij een aantal instellingen wordt gehanteerd.¹⁶ Studenten worden op basis van een stevig studiekeuzeadvies voor de poort en intensieve begeleiding in de poort nadrukkelijk gemonitord gedurende de opleiding. Eerste ervaringen laten zien dat de uitval hiermee wordt teruggedrongen.

De verkregen inzichten zorgen ervoor dat de visie op toetsing langzaam maar zeker verschuift. Van het toetsen van losstaande kennis en vaardigheden, naar een meer samenhangende en op ontwikkeling gerichte benaderingswijze ervan. Dit vertaalt zich ook in een andere kijk op de rol en de functie van de landelijk georganiseerde toetsing op de pabo. Hierbij gaat het in de context van het actieplan om de toelatingstoetsen voor de poort en de rekentoets wiscat pabo in de poort. De landelijke toetsen Nederlands en Wiskunde voor de pabo blijven in dit plan buiten beschouwing, mede omdat deze de inhoud van de betreffende kennisbases toetsen, hiermee zorgdragen voor een stevige borging van de kwaliteit ervan en bovendien geen drempel vormen voor instroom in de opleiding.

Wat betreft de toelatingstoetsen: in het rapport *De pabo-toelatingstoetsen getoetst* is onderzoek gedaan naar de mogelijke aanwezigheid van bias in de toelatingstoetsen.¹⁷ In de aanbevelingen geven de onderzoekers aan dat er kritisch gekeken kan worden naar de inhoud en de vorm (multiple choice vragen) van deze toetsen. Door het selecterende karakter van deze toetsen kunnen specifieke groepen studenten niet beginnen aan de pabo. De onderzoekers geven aan dat dit mogelijk met het abstracte beheersingsniveau te maken heeft, maar mogelijk ook met de zogenaamde *powerful knowledge*, kennis van de wereld die impliciet bij deze toets wordt verondersteld. Juist studenten met een migratieachtergrond missen mogelijk dergelijke kennis, waarmee zij extra drempels wat betreft mogelijke instroom in de pabo ervaren en daarmee mogelijk worden benadeeld.

Door de coronacrisis mochten studenten de afgelopen twee studiejaar onder voorwaarden beginnen met de pabo. Studenten die hun toelatingstoetsen voor 1

¹¹ Zie www.hogeschoolrotterdam.nl/onderzoek/lectoren/talentontwikkeling/lectoren/Dominique-Sluijsmans/lectorat-integrale-curriculumontwikkeling.

¹² Zie www.han.nl/onderzoek/lectoraten/lectorat-eigentiids-beoordelen-en-beslissen/index.xml.

¹³ Zie www.hu.nl/onderzoek/onderzoek/lector-liesbeth-baartman-toetsen-vraagt-om-een-holistische-benadering.

¹⁴ Inspectie van het Onderwijs (2015). Selectie en toegankelijkheid van het hoger onderwijs; www.onderwijskennis.nl/artikelen/toegankelijkheid-voor-de-poort-van-het-hoger-onderwijs; Van der Rijst, Snoek en Van Driel (2015). Selecteren op geschiktheid voor leraarsberoep. Is het wenselijk om te selecteren aan de poort?

¹⁵ Pantaea en SEOR (2019). Het bindend studieadvies in het hoger onderwijs; Kamerbrief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 5 juli 2019. Referentie 8680284.

¹⁶ Kamerbrief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 22 juni 2021. Referentie 28457628.

¹⁷ Kerckhoff (2021). De pabo-Toelatingstoetsen getoetst. Op zoek naar onbedoelde moeilijkheden voor aspirant-pabostudenten met een niet-westerse migratieachtergrond.

september niet hadden afgerond, kregen de tijd om hier tot en met 31 december aan te werken. Deze studenten volgden lessen, liepen stage en maakten toetsen op de pabo. Bovendien werden ze intensief begeleid bij de voorbereiding op de toelatingstoetsen. Dit heeft erin geresulteerd dat er per saldo minder studenten uit zijn gevallen op de toelatingstoetsen.¹⁸

Wat betreft de rekentoets: op dit moment is het niveau voor rekenen-wiskunde niet afdoende geborgd in het toelidend onderwijs.¹⁹ De huidige rekentoets wiscat voor de pabo voorziet nu in de borging van het gevraagde niveau. Voltijdstudenten krijgen binnen de poort (eerste jaar) van de pabo drie kansen om de toets te behalen, anders dienen ze de opleiding te verlaten.

Voor zij-instromers geldt dat de rekentoets wiscat voor de pabo een onderdeel vormt van het geschiktheidsonderzoek. Bij een score van 70 of lager wordt er geen geschiktheidsverklaring afgegeven. De huidige hantering van de rekentoets roept de vraag op of het daadwerkelijk om het aantonen van het rekenniveau is te doen, of dat deze toets ook (of: vooral) als screeningsinstrument in de poort wordt ingezet.

3. Actieplan

Het voorliggende actieplan heeft betrekking op drie acties: een nieuw te ontwikkelen rekentoets, de doorontwikkeling van de toelatingstoetsen en het bredere perspectief rondom de intake van de lerarenopleidingen. De samenhang is te vinden in de wijze waarop bestaande en nieuw te ontwikkelen toetsen zo worden ingezet dat selecterende drempels voor de poort worden weggenomen en meer informatie wordt geboden voor de start van de studie. Hiermee wordt studenten de kans geboden beter geïnformeerd te beginnen met hun route naar het leraarschap. Het actieplan sluit daarmee aan op de uitgangspunten van het Bestuursakkoord Lerarenopleidingen.

Daar komt bij dat zich op dit moment een 'natuurlijk moment' aandient. Want zowel voor de rekentoets wiscat voor de pabo, als voor de toelatingstoetsen geldt dat gebruikerscontracten aflopen aan het einde van het cursusjaar 2021-2022. Het nadenken hierover biedt de ruimte om stil te staan bij de huidige praktijken, deze kritisch tegen het licht te houden en verdere herziening op te pakken.

De hierboven genoemde overwegingen leidden tot de volgende besluitvorming binnen het Landelijk Overleg Lerarenopleiding Basisonderwijs (LOBO); deze besluitvorming is bekrachtigd door de Stuurgroep Lerarenopleidingen van de Vereniging Hogescholen:

- We zetten in op toetsing gericht op informeren en adviseren voor de poort;
- We zien af van selectieve toetsing voor de poort;
- We zetten huidige toelatingstoetsen in als 'formatieve' toetsen voor de poort;
- We zetten een nog te ontwikkelen rekentoets in als 'formatieve' toets voor de poort;
- We borgen het kennisniveau op adequate wijze binnen de opleiding;
- We sluiten aan bij de ontwikkeling van omvang en reikwijdte van een intake-assessment en bezien op welke wijze een dergelijk instrument ingezet kan worden voor de verschillende routes naar het leraarschap.

Deze besluiten worden vertaald in de acties die hieronder worden uitgewerkt.

¹⁸ Inventarisatie uitgezet in LOBO-verband, waar 16 van de 24 pabo's cijfermateriaal voor aan hebben geleverd. Dit kan enerzijds met een hoger aantal inschrijvingen te maken hebben, anderzijds met de intensivering van de ondersteuning in de poort naar studenten toe.

¹⁹ Kamerbrief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media van 9 november 2018. Referentie 1377191.

3.1. Een nieuwe rekentoets

Voor wat betreft de rekentoets worden de volgende acties uitgezet:

- De pabo's / de VH / OCW geven de opdracht tot het ontwikkelen van een nieuwe rekentoets, die in ieder geval voor de poort als informerende (formatieve) toets vanaf studiejaar 2023-2024 wordt ingezet;
- Deze toets kan op termijn deel uitmaken van een breder 'intake-assessment' (zie actie 3.3);
- De pabo's verplichten zich om bij de hanteren van de nieuwe rekentoets met gelijklopende en eenduidige cesuren te werken;
- Er wordt door LOBO zo snel mogelijk een programma van eisen voor de nieuwe toets geformuleerd, die onder andere zijn gerelateerd aan de kennisbasis Wiskunde voor de pabo;
- Binnen de opleiding wordt het vereiste kennis- en vaardigheidsniveau op het gebied van rekenen-wiskunde geborgd;
- Er vindt opnieuw overleg met het toeleidend onderwijs en OCW plaats om het vereiste kennis- en vaardigheidsniveau 'aan de voorkant' te borgen.

Hierbij zijn de volgende inhoud van het nog op te leveren programma van eisen al besproken:

- De nieuwe rekentoets moet meer in lijn worden gebracht met de Landelijke Kennistoets Wiskunde voor de Pabo.
- Studenten worden voor de poort geïnformeerd over de stand van zaken ten aanzien van het gevraagde kennis- en vaardigheidsniveau op het gebied van rekenen-wiskunde.
- Hantering van een ondergrens, op grond waarvan de student dringend geadviseerd wordt niet met de opleiding te beginnen en een passend alternatief te kiezen.

De ontwikkeling van een nieuwe rekentoets neemt ontwikkeltijd in beslag en zal met ingang van studiejaar 2023-2024 geïmplementeerd kunnen worden. Die tijd zal overbrugd moeten worden door de volgende voorzieningen te treffen:

- Er moet zo snel mogelijk aangestuurd worden op verlenging contract wiscat voor de duur van nog eens een jaar;
- De huidige rekentoets wiscat wordt voor het cohort 2022-2023 als formatieve toets voor de poort ingezet, vergelijkbaar met wat bij veel instellingen al gebeurt in het kader van de studiekeuzecheck;
- Indien de student slaagt voor de toets (minimaal score 103), ontvangt hij/zij een certificaat, op basis waarvan de examencommissie vrijstelling verleent voor de wiscat toets na de poort;
- De wiscat wordt voor het genoemde cohort na de poort ingezet als summatieve toets, waarbij de student drie mogelijkheden heeft om aan de norm te voldoen;
- Er komen pilots waarbij onderzocht wordt op welke wijze de borging van het kennis- en vaardigheidsniveau op het gebied van rekenen-wiskunde anders dan met de wiscat kan worden vorm gegeven.

3.2. De toelatingstoetsen

Op grond van de besluitvorming binnen LOBO en de Vereniging Hogescholen wordt voor de toelatingstoetsen toegewerkt naar een informerende (formatieve) inzet voor de poort. Dit besluit staat op gespannen voet met de huidige wettelijke kaders, waarin bijzondere nadere vooropleidingseisen voor de drie specifieke vakken is opgenomen. De implicatie hiervan is dat er op twee manieren vorm en inhoud kan worden gegeven aan het genomen besluit.

- Werk maken van pilots, waarin de gevraagde kennis voor de poort van de opleiding is geborgd in het toelidend onderwijs, mogelijk aan de hand van andere instrumenten dan de huidige multiple-choice toetsen. Hieraan wordt samen met de MBO-Raad uitvoering gegeven;
- Werk maken van een experiment, waarbij toelatingstoetsen voor de poort worden afgenomen om de student te informeren over zijn/haar kennisniveau. Verdere borging van het niveau vindt plaats in het opleidingscurriculum.

Voor wat betreft de toelatingstoetsen worden de volgende acties uitgezet:

- Er wordt werk gemaakt van de ontwikkeling van een experiment vanaf studiejaar 2022-2023 waarin de toelatingstoetsen zo worden ingezet, dat de student voor de poort wordt geïnformeerd over standen van zaken en weet wat nog ontwikkeld moet worden (formatieve inzet van de toetsen);
- Er wordt werk gemaakt van de ontwikkeling van een beperkt aantal varianten aan de hand waarvan het niveau van de student na de poort adequaat wordt geborgd (summatieve inzet van de toetsen);
- Er wordt verdere uitvoering gegeven aan het project doorstroom mbo - pabo; de pilot wordt vanaf studiejaar 2022-2023 uitgevoerd in nader te bepalen samenwerkingsverbanden tussen pabo's en mbo-instellingen en is een bestuurlijke afspraak tussen de Vereniging Hogescholen en de MBO-Raad;
- OCW stelt een voorstel op voor wetgeving bestaande uit de afschaffing van de huidige selecterende (summatieve) inzet van de toelatingstoetsen voor de poort van de pabo met ingang van ten vroegste studiejaar 2024-2025;
- Er wordt werk gemaakt van een verdere verbetering van de handreikingen bij de vakken van de toelatingstoetsen, waarbij toelichting aan de hand van bijvoorbeeld instructiefilms wordt geboden;
- Er wordt verder werk gemaakt van het grondig doordenken en opnieuw vaststellen van de inhoud en de daarbij behorende narratieven van de vakken die op dit moment worden getoetst;
- Er wordt werk gemaakt van overleg met het toelidend onderwijs en het ministerie van OCW over de ontwikkeling van een specifiek profiel ten behoeve van drempelloze instroom in de pabo.

Het is de verwachting dat de inzet van het experiment en de daaraan gekoppelde drempelloze instroom, grotere groepen studenten aan zal trekken. Pabo's moeten zich beraden op de tijd die na de poort nodig is om de mogelijke deficiënties weg te werken, in relatie tot de al vaker gesignaleerde overladenheid van het opleidingsprogramma. Uitgangspunt is dat eventuele ondersteuning extra-curriculair is. Hieraan gekoppeld is de vraag wat op welke manier wordt gemeten in de voornoemde experimenten.

Om het experiment op een verantwoorde manier op te zetten, uit te voeren en zorgvuldig te evalueren is een doorlooptijd van ten minste twee jaar nodig. In het verlengde hiervan speelt mee dat de daadwerkelijke wijziging dan wel aanpassing van de wet tijd nodig heeft. De toelatingstoetsen kunnen niet eerder formatief voor de poort door alle pabo's in worden gezet, dan dat deze wijziging/ aanpassing is gerealiseerd. Goede regie op en uitzetten en het onderzoeksmatig monitoren van het experiment is daarom van groot belang.

3.3. Bredere perspectief van intake voor instroom in de lerarenopleidingen

De eerder beschreven acties sluiten aan bij het in het Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen genoemde perspectief op de intake van aspirant-studenten. Hierbij wordt gemeld dat een dergelijk intake-assessment een informerende en adviserende functie kan hebben richting een studieroute op maat. Vooral nog wordt ervan uitgegaan dat een dergelijk assessment vooral bedoeld is een zijinstromer, die eerder verworven competenties vanuit leven en werk meebrengt. Het assessment als

zodanig is dan vooral gericht op het bepalen van de individuele leerroute en de inhouden die daaraan verbonden zijn.

Een tweede perspectief dat wordt uitgewerkt is het werken met leeruitkomsten. Door de inzet van het assessment hieraan te koppelen kan toegankelijk en flexibel opleidingsonderwijs op maat van de student worden geboden. De vraag is of een dergelijke koppeling ook gemaakt kan worden voor de voltijdstudenten. Het is de vraag of naast bv. het duiden van de leervoorkeuren eerder verworven competenties van deze leeftijdsgroep kunnen worden gewogen, wat de sociale functie van opleiden inhoudt en wat de logistieke haalbaarheid van instellingen is.

We kunnen wel concluderen dat, in het verlengde van de huidige studiekeuzeactiviteiten, een meer landelijk afgestemde aanpak hiervan van belang is in de pabo's. Zo kunnen studenten het best geïnformeerd en zo gericht mogelijk geadviseerd worden.

Voor wat betreft de intake voor instroom in de lerarenopleidingen worden de volgende acties uitgezet voor de instroom van studenten in studiejaar 2025-2026:

- Bestaande studiekeuzecheck uitbreiden met de informerende inzet van de huidige rekentoets wiscat, op termijn te vervangen door een nieuwe informerende rekentoets;
- Bestaande studiekeuzecheck uitbreiden voor die instellingen die het betreft met de informerende inzet van de huidige toelatingstoetsen;
- Samenwerking met ADEF om af te stemmen op welke wijze de brede intake voor instroom in de lerarenopleidingen opgepakt moet worden;
- Aansluiten bij de ontwikkeling van het intake-assessment dat momenteel als pilot wordt vormgegeven voor de groep zij-instromers in het beroep voor cohort 2022-2023;
- Benoemen van een commissie van inhoudelijke experts en ervaringsdeskundigen om na te denken hoe een intake-assessment voor de poort van de lerarenopleidingen eruit kan komen te zien, wellicht met een variabele aanpak en inhoud gerelateerd aan de verschillende doelgroepen.

Begrippenlijst

Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen

Een door de VH en de VSNU met de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gesloten akkoord gericht op het meer vraaggericht en flexibel opleiden. Het doel is het opleiden en professionaliseren van meer leraren, waarbij op grond van eerder verworven competenties meer gepersonaliseerd en flexibel onderwijs voor studenten kan worden samengesteld.

LOBO

Landelijk overleg van managers en directeuren van de lerarenopleidingen basisonderwijs. Daar waar in het actieplan LOBO wordt genoemd, is dit altijd na overleg en afstemming met de Vereniging Hogescholen.

Toelatingstoetsen

Met ingang van het studiejaar 2015-2016 moeten aspirant-pabostudenten die in het bezit zijn van een havo- of een mbo 4-diploma, voordat ze tot de pabo worden toegelaten, aantonen dat ze op de leergebieden aardrijkskunde, geschiedenis en natuur & techniek voldoende kennis in huis hebben. Deze 'bijzondere nadere vooropleidingseisen' zijn ingevoerd om de overladenheid van het curriculum van de pabo te verminderen en daarmee de kwaliteit van de opleiding te helpen verhogen. Havisten die geen eindexamen hebben gedaan in een of meer van deze vakken en alle mbo'ers moeten om tot de pabo toegelaten te worden, slagen voor landelijk ontwikkelde toetsen in de genoemde vakken.

Rekentoets Wiscat voor de pabo

De rekentoets wiscat-pabo is als entreetoets door de hogescholen in studiejaar 2006-2007 verplicht ingevoerd om het inhoudelijk referentieniveau 3F te borgen. Dit niveau was en is niet op orde in het toelidend onderwijs. De toets heeft als onderdeel van het bindend studieadvies een selecterende functie, studenten die de toets na drie kansen (in het propedeutisch jaar) niet hebben gehaald, moeten de opleiding verlaten.

Formatieve toetsing

De uitslag van de toets en de terugkoppeling hierbij geven de student informatie over de positie van de student in het leerproces (feedback) en wat vervolgens nodig om het einddoel te bereiken (feedforward).

Summatieve toetsing

De uitslag van de toets helpt, dan wel is bepalend om een beslissing te nemen over het zakken of slagen van een student en heeft daarmee een selecterende functie.

Experiment

Het gecontroleerd uitvoeren van nieuwe ideeën en initiatieven buiten de kaders van de bestaande wet- en regelgeving om. Zoals het voorstel om af te wijken van de bijzondere nadere vooropleidingseisen voor de poort en na te gaan op welke wijzen en met welk effect dit binnen de poort van de pabo kan worden georganiseerd.

Pilot

Het gecontroleerd uitvoeren van nieuwe ideeën en initiatieven binnen de kaders van de bestaande wet- en regelgeving. Zoals het voorstel om de borging van de bijzondere nadere vooropleidingseisen voor de poort in het keuzedeel Voorbereiding Pabo op een anderen manier vorm en inhoud te geven.